

Arbeid mot svart økonomi

NTL-konferansen 2. desember 2014

Avdelingsdirektør Øystein Schønberg-Grevbo

Disposisjon

- Litt generelt tomprat
- Arbeidet i Departementsutvalget mot økonomisk kriminalitet (DEPØK)
 - Dagens situasjon
 - Mulige tiltak – innspill fra andre
- Hva gjør FIN - Bedre skatte- og avgiftsforvaltning
 - Hvordan disse endringene styrker innsatsen mot økonomisk kriminalitet

Finansdepartementet sett utenfra

- Sier "nei" før de sier "hei"
- Grå masse som aldri smiler
- Mangler normal folkeskikk
- Usynlig maktelite
- Perspektivløse

Arbeidet i departementene mot økonomisk kriminalitet

- Det har siden 1992 vært fem handlingsplaner mot økonomisk kriminalitet
- Det er enighet om at disse ikke har hatt tilstrekkelig effekt
- Departementsutvalget mot økonomisk kriminalitet (DEPØK) jobber nå med å finne gode, virkningsfulle tiltak
- DEPØK har medlemmer fra JD, FIN, ASD, NFD, KMD og Økokrim

Om DEPØKs arbeid

- Våren 2014 gjennomførte DEPØK en høringsrunde mot alle aktuelle etater og andre interessenter
- DEPØK ville blant annet kartlegge hva som var de største svakhetene i myndighetenes innsats mot økonomisk kriminalitet
- Tiltakene skal løser de kartlagte svakhetene og utfordringene

Arbeidsmarkedskriminalitet – initiativ fra SMK

- Toppmøte med partene i arbeidslivet
- Arbeides med egen strategi for arbeidsmarkedskriminalitet
- «Arbeidsmarkedskriminalitet er brudd på norske lover om lønns- og arbeidsforhold, trygde-, skatte- og avgiftskriminalitet eller organisert kriminalitet som minimaliserer produksjonskostnadene for varer og tjenester i Norge og dermed undergraver norske samfunnsstrukturer og virker konkurransevridende.»

Noen kartlagte svakheter

- De fleste etatene pekte på politiets evne til å følge opp anmeldte saker som en svakhet
 - Økoteamene i enkelte politidistrikt er for små og sårbare
 - Det er en for stor andel henleggelse og for mange restanser i de store politidistriktene
- Etatene pekte på svakheter i samarbeidet mellom etater og mellom etater og Politiet
 - Det mangler kultur for samarbeid i etatene
 - Det manglet kompetanseutvikling på tvers av etatene
- Inndragelse
 - Myndighetene må bli flinkere til å hindre at kriminalitet lønner seg
- Regelverksutfordringer
 - Ulike taushetspliktregler gjør det krevende å dele informasjon mellom etater

Svakheter i samarbeidet mellom etater

- Kultur
 - Samarbeid bør være en del av ordinær drift – ikke komme i tillegg til ordinær drift
- Mangel på felles prioriteringer
- Felles trusselvurderinger/ virkelighetsforståelse - etatene bør i størst mulig grad ha en omforent forståelse av de alvorligste truslene
 - Utfordring: etatene kan ha forskjellige interesser
- Målstyring?
- Budsjettprosess?

Mulige tiltak

DEPØK er ikke ferdig med sitt arbeid – for tidlig
å trekke konklusjoner

Mulige tiltak mot økonomisk kriminalitet

Noen forslag fra skattedirektoratet:

- 5 regionale etterforskningsenheter underlagt Økokrim istedenfor dagens økoteam
- Nasjonal tverretatlig etterretnings- og analyseenhet
- Etablere felles opplæring og kompetanseutvikling for kontrolltater og Politi
- Nye måter etatene kan arbeide på for styrke inndragningen av utbytte fra kriminelle handlinger

Pilotprosjektet i Bergen – Mot arbeidslivskriminalitet

- Styrket samarbeid mellom Arbeidstilsynet, Skatteetaten og Politiet mot arbeidslivskriminalitet – oppstart 2014
- Etatene sitter fysisk samlokalisering og samarbeider mot samme aktører i arbeidslivet
- Felles kontroller mot de samme aktørene
- Terskelen for å dele informasjon mellom etatene senkes vesentlig
- Samlet innsats, slik at etatenes virkemiddelapparater kan gi best mulig effekt

- Aktører som bryter regelverket som håndheves av en etat har også har en tendens til å bryte regelverk som håndheves av andre etater.

- Regjeringen har for 2015 foreslått å styrke Arbeidstilsynet, Skatteetaten og Politiet med 8,3 mill. kroner hver til dette formålet.

Ressurstilførsel eller – Strukturelle endringer?

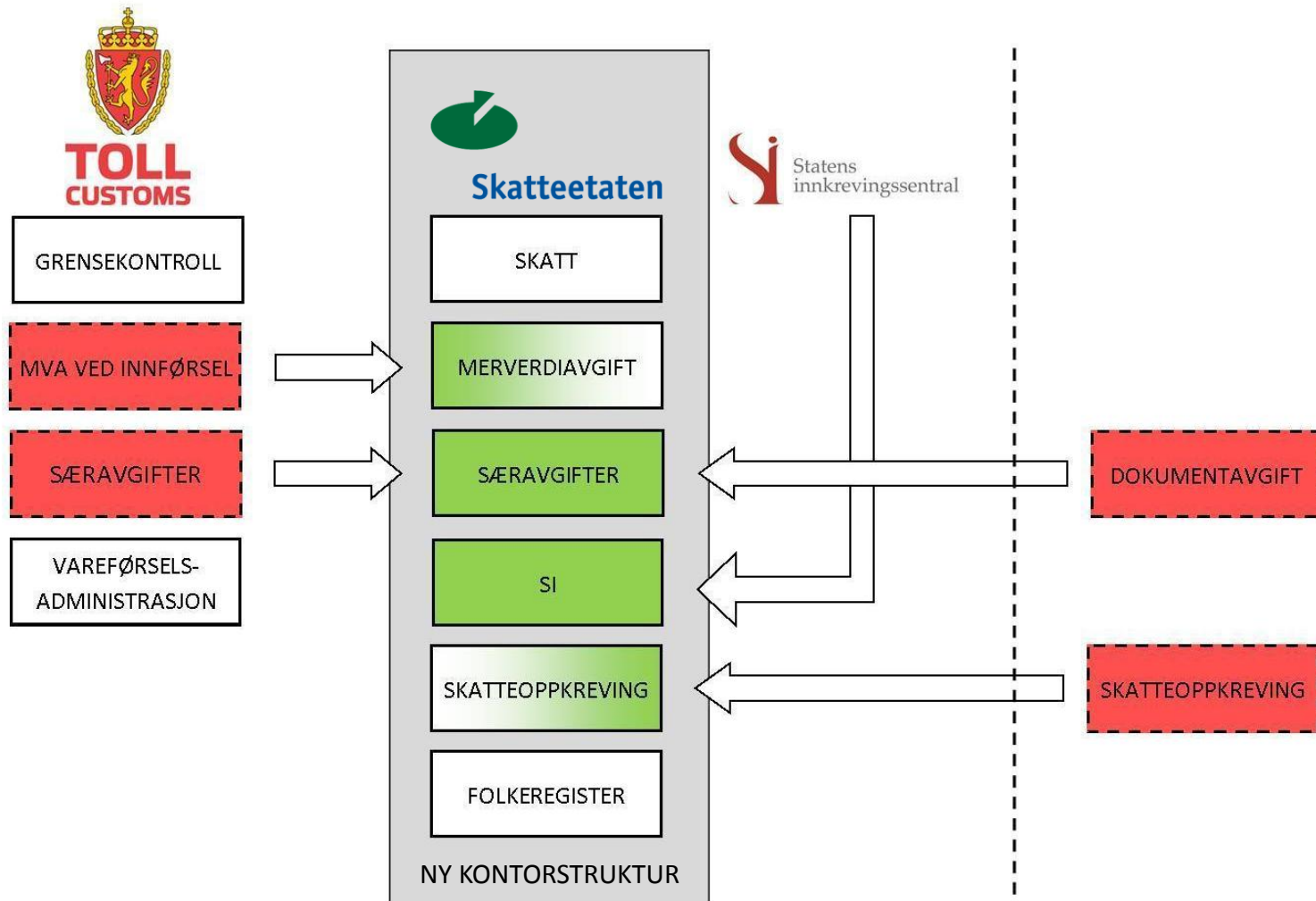
- Manglende ressurser pekes ofte på som hovedproblem
- Mer ressurser til innsatsen mot økonomisk kriminalitet kan være fornuftig – men:

Det bør først undersøkes om organisatoriske eller strukturelle tiltak vil gi mer effekt enn tilførsel av mer ressurser.

Verden sett fra Finansdepartementet:

«På generelt grunnlag kan det virke som det i forvaltningen er lettere å be om mer ressurser enn å først vurdere om det er mulig å organisere oss smartere. Denne regjeringene mener rekkefølgen bør være motsatt.» Statssekretær Pedersen NØF seminar 21. november 2014

Skatteetaten får et helhetlig ansvar for skatter og avgifter

Hovedmål

- Redusert ressursbruk
- Forenkling for innbyggere og næringsliv
- **Styrket bekjempelse av svart økonomi**
- Bedre grensekontroll

Strategiske grep

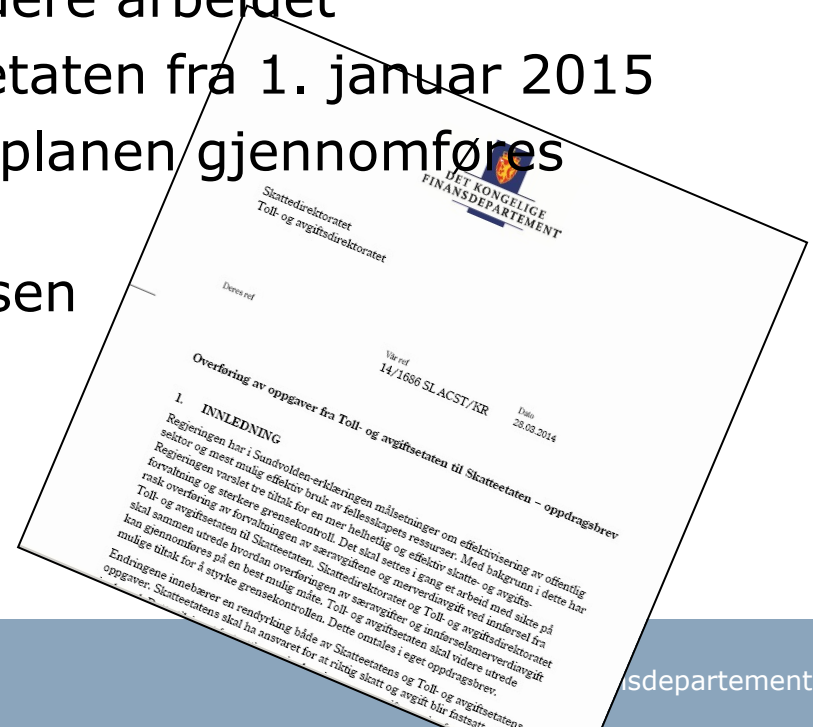
- Skatteetaten får et helhetlig ansvar for forvaltning av skatter- og avgifter
- Toll- og avgiftsetaten rendyrkes til grensekontroll og effektiv vareførsel

Ønskede effekter

- **Mer effektiv bekjempelse av svart økonomi**
- Bedre rettsikkerhet – lik behandling av like saker
- Bedre tjenestetilbud til næringslivet
 - større samordning
 - mer helhetlig behandling i skatte- og avgiftssaker
- Rendyrkede fagområder og samling av kompetanse i sterke enheter
- Bedre arbeidsprosesser og enklere saksbehandling
- Effektiv ressursbruk
- Begrense kostnadene ved nye IT-løsninger

Oppdrag

- Skatteetaten, Toll- og avgiftsetaten, Statens innkrevingsentral og Kartverket har fått i oppdrag å utrede hvordan endringene kan gjennomføres på en best mulig måte
- Detaljene i opplegget skal utredes og avklares av etatene i fellesskap i det videre arbeidet
- SI skal innlemmes i Skatteetaten fra 1. januar 2015
- Øvrige endringer skal etter planen gjennomføres senest 1. januar 2016
- Tett dialog gjennom prosessen

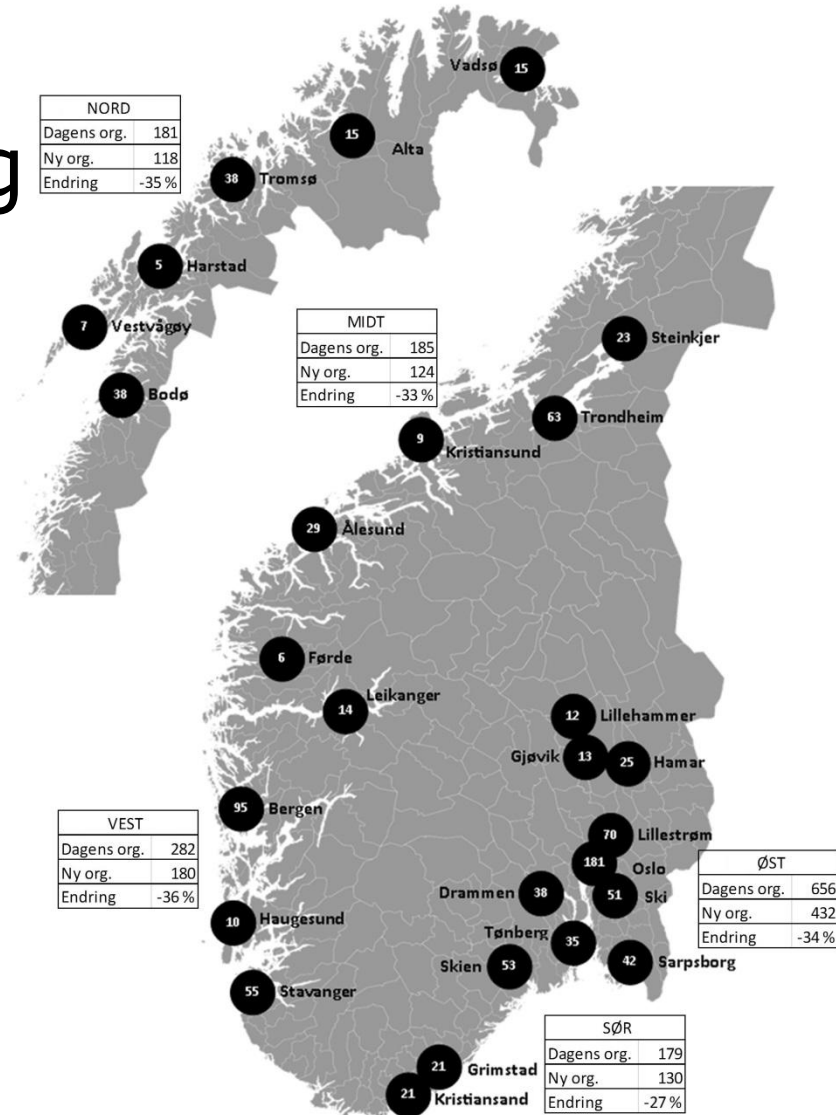

Dagens organisering av skatteoppkrevingsfunksjonen

- Lite hensiktsmessig - både faglig, styrings- og ressursmessig
 - Skatteetaten har det faglige ansvaret
 - Kommunene har det administrative ansvaret
- 288 kommunale skatteoppkreverkantor
- 1415 årsverk brukes på oppgaven
- Mange små enheter - over 60 prosent av kontorene benytter to eller færre årsverk
- Skatteetaten bruker 70 årsverk på å følge opp skatteoppkreverne
- Skatteoppkreveroppgaven er tredelt:
 - Innkreving
 - Skatteregnskap
 - Arbeidsgiverkontroll

Skatteetatens forslag

- 27 kontorer
 - Kontorer i alle fylker
- 985 årsverk (inkl. styrket arbeidsgiverkontroll)
 - Besparelse på 526 årsverk
- Bygger attraktive, regionale kompetansemiljøer
 - Det er flere kommuner som får mer enn 10 årsverk enn som mister mer enn 10 årsverk

Fordeler med ny organisering

- Styrket rettssikkerhet
 - Større og mer robuste fagmiljøer
 - Økt likebehandling
 - Innkrevingen påvirkes ikke av enkeltkommuners prioriteringer
- Forenkling
 - Én etat å forholde seg
- **Styrket innsats mot svart økonomi**
 - **Samordnet kontroll**
 - **Flere årsverk**
 - **Arbeidsgiverkontrollen blir en del av Skatteetatens ordinære kontrollvirksomhet – gir bedre og mer effektive kontroller**
- Effektiv bruk av samfunnets ressurser

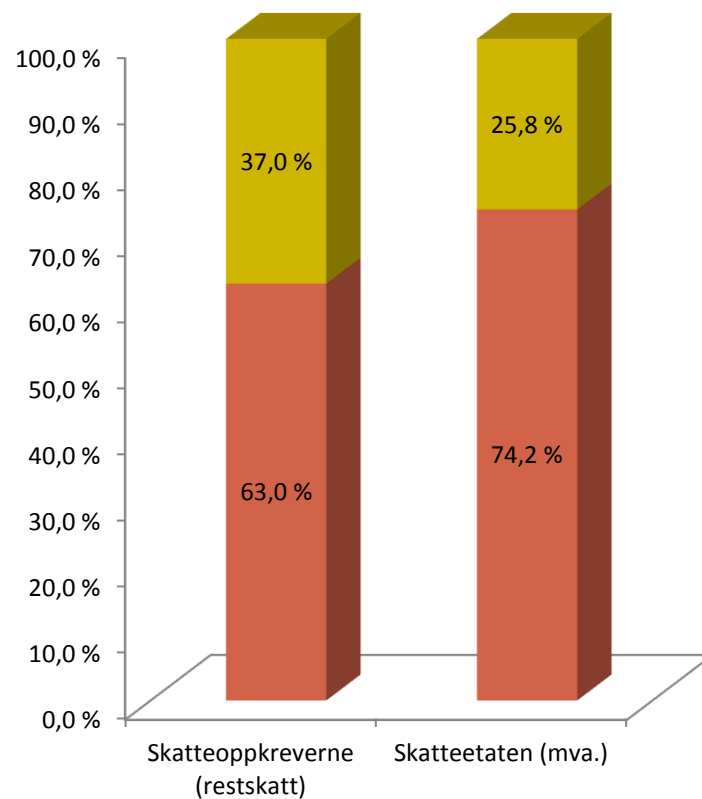
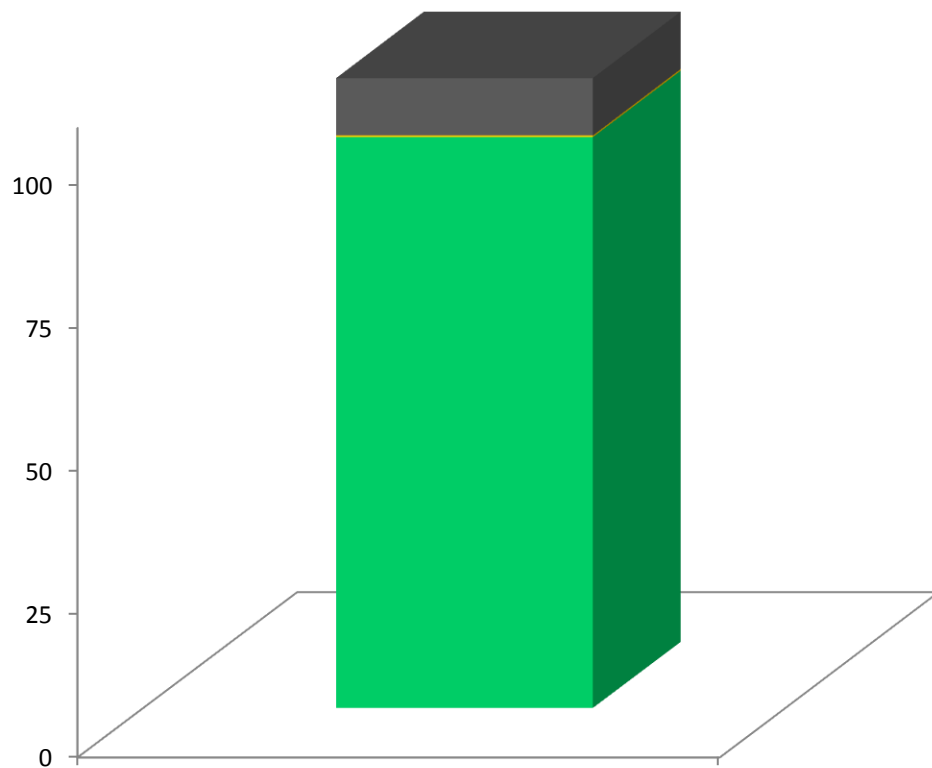
Svart økonomi og arbeidsmarkedskriminalitet

- I 2013 var det 16 kommuner som ikke gjennomførte noen form for arbeidsgiverkontroll – 70 prosent brukte under ett årsverk
- Samordning av skatteoppkrevernes arbeidsgiverkontroll med Skatteetatens kontrollmiljøer
 - Vil gi større og mer kompetente kontrollmiljøer
 - Vil gi bedre og mer effektive kontroller
 - Lettere å forta en mer helhetlig og risikobasert kontrollutvelgelse
- Arbeidsgiverkontrollen er i tillegg foreslått styrket med 29 årsverk
- Enklere samhandling mellom kontrolletater og politi
- Manglende eller dårlig arbeidsgiverkontroll øker risikoen for konkurransevridning og uredelig virksomhet

Nesten all skatt betales frivillig?

■ Forskuddstrekk (99,7 %) ■ Tvangsinnkreving (0,3 %) ■ Svart økonomi (? %)

■ Tvangsinnkrevd ■ Restanser

Rettsikkerhet

- Riksrevisoren uttalte 25. juni:
 - *«En ting er veldig klart: Skattebetalere, både arbeidstakere og bedrifter, får svært ulik behandling avhengig av hvilken kommune de bor i».*
 - Han sa også at det er behov for en omlegging *«hvis likebehandling av borgerne er et mål»*

NØF – Norsk økoforum + fagforeninger

«Leder i Norsk Øko-Forum og mangeårig ansatt hos Oslo Kemnerkontor, Inger A. E. Coll, sier at en slik omstrukturering vil være et viktig tiltak i kampen mot økonomisk kriminalitet, fordi en unngår alt for mange og små enheter, får et sterkere fagmiljø på arbeidsgiverkontrollen og innkreving, og vil stå bedre rustet til å avdekke og følge opp straffbare forhold.»

- Tre av fire fagforeninger i Skatteetaten hadde felles positiv pressemedie melding 28. november

Spørsmål, kommentarer, kritikk, skryt?

